

دەربارەى ئىرادەى مرق.

نوسىنى: ھەمە ھىوا

ئەوۋى نەيكوشتەم، بەھزىرى كىردەم.
(فریدريك نیتشە- وای گوت زەردەشت)

ئازارەكان ھەندەك جار بەرەو مەرگمان دەبەن، ھەندەك جاریش دەمانكەن بە داھەنەر. ئەگەر بەت و بگەنەنەو بە جىنەسایدى ھەكەست و ئەو ۋوداۋە پە لە تراژىدىا و جەرگبە دەبىنەن، كە جوۋەكان تەيدا بوۋنە قوربانى ۋەكخراۋى نازىزم و ئادەف ھەتلەر. ئاسەۋارى ئەو قوربانى و ئازارەى جوۋەكان چەشتىان، تا ئەمرەش لە جىھاندا ھەنگدانەۋەى كا ھەبەتەو و بە يەكەك لە تراژىدترىن كارەساتى مەرىي لە قەھەم دەدرەت. جوۋەكان ۋەكە منداكى دەست و پەشكاو نەۋەستان، لە ۋەسىنەما و ئەدەبىيات و ھونەرەۋە توانىان بە تەكەلى مەقايەتى بىن، ئەمە زىندۋىن و نەمردۋىن. ھەتاۋەكو ئەمەش لە لايەن زەركە لە سىنەماكار و دەرھەنەرە خەر ئاۋاىيەكان ئەم كارەساتە دەكرەت بە فىلمى سىنەمايى و ھەر جارەك بە شەۋازەك نىشان دەدرەت، ھەر جارەك بە ۋەنەيەكى جىاۋازتر كارەساتى ھەكەست پەشكەش بە بىنەر ياخوود تەماشاكەر دەكرەت. ئەم نمونەيەى كە خستمانە ۋو پەمان دەدەت، دەكرەت زەركە جار لە ۋەلى ئازار و نوشۋستىەكان بىن بە داھەنەر، بتوانىن لە ۋەگەى كەوتنە بەردەۋامەكان داھەنەن بگەين. بە تەگەشتىنى فرەدريك نىشتە (1844-1900) ئازارەكان پەۋستە ھەزەك بىن بە درۋستكردنى ھەزى ترانسەندەتە (بايەى) لە تەك.

لەم بارەيەۋە نمونە زەرن بە پىشاندانى ھەزى ئىرادە لە خود، ئەۋەى لە ئەستادا زەركە بە گونجاۋى دەزانم بىخەمە بەر باس، تەبەكەش و شەۋەكارى گەۋرەى ئىرلەندى (كرىستى براۋن 1932_1981) چىرەكى ژيانى كرىستى براۋن چىرەكەكى فرە تەماۋى و تراژىدىە، چىرەكەكە دەتوانەت ئومەد بە مرقەك بگەرەنەتەۋە، كە لە سەختىن سەتى ژيان داىە، ھەرچەنەك بەت ئەستە ھەۋدەدەم بە كورتى بەشەك لە ژيانى كرىستى بە ئەۋە بىخەمە ۋو.

كرىستى براۋن كاتەك لە دايكبوۋ زەربەى ئەندامەكانى جەستەى ناچالەك بوۋن، دەستەكانى كارىيان نەدەكرد، تەنەت ۋەك ھەر مرقەكى ئاسايى تر نەيدەتۋانى مىلى بە لاي ەست و چەپدا بسۋەنەن، ئەۋەى ھەبۋو تەنھا و تەنھا قاچى چەپى بوۋ. لە ۋەلى قاچى چەپەۋە تۋانى بىن بە

ناسراوترين و باشتريښ شوه کاري سهرده مي ځي، هه تا هه نووکه ش زړړک له وټا تاني ځړئاوا کاره هونه ره کاني به شاکار له قه هم ددهن. له گه ټه وه شدا کريستي تواني له ټي په نجه کاني قاچي چه پي ياداشت و هم مو سهر بورده کاني مندا ځي ځي بنوسټ و له دوتو ځي کت ټي کدا چاپ بکات. دوا به دواي هه موو ټه مانه ش دهره ټنهری ټيرله ندي جيم ش پريدان له سا ځي 1989 فيلم ځي ناوازه ي به ناو نيشاني قاچي چه پم دروستکرد و له ه ځي سينه ماکان نمايشکرا و له لايه ن بينه رانه وه پي شوازيه کي گهرمي ل ځکرا و ستايش کرا. ژياني کريستي براون هه تا ټه مر ځي ش، له سهر زاري تاکه ځړئاوا ييه کانه، چن ده کر ټ که س ځ ز ټ ربه ي ټه ندانه کاني جهسته ي مردوون و ته نها پي چه پي کار ده کات، که چي بې ټه شوه کاري گه وره و به ناو بانگ؟

ل ټ ره دا ب ټ مان ټ ون ده ب ټ ته وه، نا کام ځي جهسته ټ ټ گر نيه له به رده م داه ټ نانه کان، گرن گتر له وه ش ټ وه يه ټ اک گر ځي به زه يي و ځ به که مزاني ټ ټ په ټ ټ نځ، له به رام بهر هه موو ټه و مر ټ قه گا ټ ته پ ټ که ره کان و نوشو ستيه کان. چه مکي ټ يراده ز ټ ر قو ټ ه و هر جاره و به ش ټ واز ټ ک ځي ده بين ټ ته وه له مر ټ قه کان، به ټ ام گرن گترين شت ټ وه يه، ټ يراده وه ک چه ک ټ ک به رام بهر هه موو دژوا ريه کاني جيهان به کار به ټ نين. ټ هم کورته پهره گرافه ي نيتشه، که له سهره تاي وتاره که ټ ماژهم پ ټ کردوه، په يامي ټ وه مان پ ټ ده دات ټ ازاره کان چه نده ز ټ ر بن چه نده نه ب ټ اوه و بي ک ټ تايي بن، ده ش ټ ت بېنه گه وره کردني مر ټ ق.